

Boekverslag Nederlands De bende van Jan de Lichte door Louis Paul Boon

Boekverslag door een scholier

2784 woorden

20 jaar geleden

★ 7,2

164 keer beoordeeld

Auteur	Louis Paul Boon
Genre	Geschiedenis, Psychologische roman
Eerste uitgave	1953
Vak	Nederlands

Motivatie van de boekkeuze

Ik heb dit boek gekozen uit de tips voor je boekenlijst in het verwerkingsboek. Ik herinnerde me dat een vriendin van me dit boek gelezen had. Zij vond het een leuk boek, dus leek het me een goed idee dit boek te pakken. Toen ik de voor en achterkant van het boek bekeken had was de keuze bepaald. Het leek me een leuk boek. Dat kwam ook door de stukjes uit recensies op de achterkant van het boek. Deze stukjes waren allemaal erg positief en maakten me erg nieuwsgierig naar de inhoud van het boek. Het boek leek me spannend en anders dan anders, doordat het verhaal zich zo lang geleden in Vlaanderen afspeelt.

Korte weergave van de inhoud van het boek.

Het is 1745. De Franse soldaten van koning Lodewijk XV zijn zuidelijk Nederland binnengevallen. De bevolking is arm. Er heerst hongersnood, pest en cholera. Jan de Lichte, de hoofdrolspeler in dit verhaal, richt een bende op. Een bende van dieven, landlopers en ander gespuis. Cies Tincke, Gabriel van der Cruyssen en Simon Ysenbaert sluiten zich aan. Zij worden ieder leider van een deel van de bende. Cies Tincke wil kapitein zijn, maar Jan de Lichte steekt daar een stokje voor. Vanaf dan doet Cies Tincke van alles achter de rug van Jan de Lichte om.

Er is ook nog een mysterieuze Brusselaar. Hij wilde zijn eigen dievenbende. Op de Brusselaar, Cies Tincke en de goede vrienden van Cies Tincke na zijn de mannen en vrouwen in het verhaal allemaal vrienden en bondgenoten van Jan de Lichte.

Om aan te tonen dat Jan de Lichte het waard is kapitein van de bende te zijn, pleegt Jan met wat anderen een aanslag op een postkoets. Terwijl de mannen de buit naar het bos slepen, wordt Anne-Marie de Clerck, die ook lid is van de bende, gevangen genomen. Als tweede proef bevrijdt Jan haar uit het kasteel van baron de Creyl. Ook Baru, de Franse politiechef is daar. Nadat Anne-Marie bevrijd is plunderen de mannen van de bende het kasteel.

Bij een vergadering in de kelder van de kroeg van Tjeef de Lichte (de vader van Jan de Lichte) ontstaat een ruzie tussen Tincke en aanhang en Jan de Lichte. Opeens klinkt het waarschuwingssignaal. Franse

soldaten hebben de schuilplaats ontdekt. Iedereen is in paniek. Tijdens de vluchtpoging wordt Jan de Lichte opgepakt. Men verdenkt Tincke ervan dat hij Jan verraden heeft.

Intussen zit Jan in de toren van Aelst opgesloten. Hij wordt vreselijk gepijnigd. Na twee dagen wordt hij tijdens de kermis van Aelst bevrijd door zijn makkers.

In een zigeunerkamp moet hij uitrusten van de geselingen.

Tincke wordt verdacht van verraad. Hij wordt bijna doodgeslagen door andere bendeleden en zint nu op wraak. Hij wil Jan de Lichte vermoorden.

Mi Gendarme (de vrouw van Jan de Lichte) wordt verraden. Ze wordt ook opgepakt door Franse soldaten en in de toren van Aelst opgesloten. Deze keer kunnen ze niet zo gemakkelijk de toren in. Na een paar dagen staat ze weer voor de neus van Jan. Mi heeft zich vrij gekocht met haar lichaam. Niets is voor haar meer hetzelfde.

Vrienden en andere bendeleden zeggen een paar keer tegen Jan dat hij te zacht is als leider van een bende. Nu slaat hij helemaal door. Hij wil wraak nemen op de mensen die zijn vrouw al die pijn aan hebben gedaan, of de bende verraden hebben. Al moordend en plunderend trekt hij door het land.

Tijdens een klopjacht wordt een groot deel van de bende opgepakt en gezeseld en ter dood veroordeeld.

Bij de geselingen ziet Jan de Lichte Baru, de Franse politiechef. Hij is de Brusselaar!

Jan de Lichte wordt op de markt ter dood gebracht.

Uitgewerkte persoonlijke reactie.

Onderwerp

Het onderwerp van dit boek is het zoeken naar een beter bestaan. Degenen die zich bij de bende aansloten hoopten het beter te krijgen of een revolutie op gang te brengen.

Ik vind het onderwerp erg boeiend. Zo slecht als de omstandigheden toen waren, dat kun je je nu niet meer voorstellen. En de straffen die toen gegeven werden zijn ook veel primitiever dan nu. Dat maakt het boek bijzonder en leuk om te lezen.

Ik dacht dat er veel geplunderd en vermoord zou worden. Dat kwam ook wel in het boek voor, maar net zo belangrijk waren de sociale problemen die de mensen in het boek hadden en de verhoudingen tussen de personages.

Ik vind dat de schrijver het onderwerp goed uitwerkt. Het leven in die tijd wordt goed uitgediept. Je krijgt een goed beeld van hoe het er in die tijd aan toe ging.

Gebeurtenissen

De belangrijkste gebeurtenissen vind ik: de oprichting van de bende, de arrestatie en de tijd dat Jan in de gevangenis zit, de terugkomst van Mi uit de gevangenis waardoor de instelling van Jan omslaat, het uit elkaar vallen en opgepakt worden van de bende en de vervolging van Jan de Lichte. Ik vind dat al deze gebeurtenissen goed beschreven worden omdat je de gevoelens van de personages zo goed kunt meebelevan.

Ik denk dat de verhouding tussen de gebeurtenissen en de gevoelens van de personages in evenwicht is. De gebeurtenissen zijn heel belangrijk maar als je de gevoelens van de personages niet mee zou kunnen beleven zou het maar een saai boek zijn. Deze twee elementen kunnen gewoon niet zonder elkaar.

De gebeurtenissen zijn spannend en boeiend. Als je eenmaal aan het boek begint kun je het niet meer weggleggen. Er blijft het hele boek door een beetje spanning hangen. Je moet haast wel verder lezen. De

gebeurtenissen zijn zo boeiend omdat ze totaal anders zijn dan nu. Die dingen zouden nu niet meer gebeuren. De gebeurtenissen zijn ook geloofwaardig. Je beleeft de dingen van dicht bij en je kunt je dan goed voorstellen waarom het gebeurt.

De geseling van Jan de Lichte maakte het meest indruk op me. De gebeurtenissen waren zo goed beschreven, dat het leek of je er zelf bij was. Dat zet je ook aan het denken. Martelen vind ik echt onmenselijk. En Jan was nog best jong dus je denkt eraan dat zijn leven al zo snel kapot gemaakt wordt. De gebeurtenissen worden door de schrijver zelf verteld. Je hoeft zelf geen verbanden te leggen. Dat vind ik niet vervelend.

Personages

Jan de Lichte vind ik een held. Maar dat komt omdat de schrijver hem zo laat zien. Zijn daden zijn niet echt goed. Omdat je Jan van zo dichtbij kent weet je dat hij eigenlijk geen kwaad in de zin heeft. Daarom vind je hem wel aardig. Hij wilde eigenlijk nooit moorden. Uiteindelijk deed hij dat toch en dat is niet goed.

Van het karakter van de hoofdpersoon weet je niet zo veel. Het is ook niet zo belangrijk dat je precies weet wat zijn karakter is. Het gaat meer om de daden van de personages.

Ik kan me goed verplaatsen in alle personages. Dat komt omdat het lijkt alsof je de hele tijd staat toe te kijken. Je wordt zó in het verhaal betrokken dat je als het ware bevriend wordt met personages.

Ik vind de meeste personages sympathiek omdat ze goed voor elkaar zorgen en elkaar helpen. Cies Tincke en zijn aanhang vind ik niet sympathiek omdat zij de bende tegenwerken door de buit niet te delen en verraad plegen. Baru vind ik ook niet sympathiek. Hij wilde Jan de Lichte alleen maar oppakken uit wraak omdat hij zelf geen dievenbende is kunnen beginnen. Dat vind ik heel zwak. Hij maakt misbruik van zijn positie als politiechef.

Ik keur van de hoofdpersoon en de andere personages het gedrag af. Het is nooit goed om te stelen, plunderen en moorden. Ze hadden ook een andere, minder gewelddadige manier kunnen vinden om een beter leven te krijgen. Ikzelf zou nooit stelen, plunderen of moorden.

De personages reageren meestal niet zo origineel op dingen die gebeuren. De meeste reacties waren wel voorspelbaar. Toch was het verhaal niet saai. Maar dat kwam dan meer door de gebeurtenissen. Ik vond het niet vervelend tijdens het lezen. Ik dacht er eigenlijk pas aan toen ik dit moest schrijven. Anders was het me misschien niet eens opgevallen.

Opbouw

De opbouw van het verhaal is niet erg ingewikkeld. Er zitten geen flash-backs in en de gebeurtenissen worden in de volgorde van tijd verteld. Dat is wel prettig met lezen omdat je dan niet steeds na hoeft te denken over in welke verhaallijn je nu weer zit en of een bepaalde gebeurtenis nu voor of na een andere gebeurtenis kwam.

Het verhaal was een klein beetje spannend. Je zat niet vastgenageld aan je stoel of zo. Ik vind een verhaal spannend als er dingen gebeuren die je niet had verwacht of als de spanning heel langzaam opgebouwd wordt tot een geweldige climax. Van beiden zat in dit verhaal niet veel. Op sommige momenten was het wel een beetje spannend, bijvoorbeeld als Jan de Lichte de postkoets gaat overvallen. Maar veel spanning viel weg omdat de schrijver dingen uitlegt. Je wist dan al wat er ging gebeuren. De spanning die dan nog overbleef zorgde dat het verhaal toch leuk bleef.

Je ziet het verhaal door je eigen ogen en de ogen van de schrijver. Het is alsof je met z'n tweeën door het

verhaal loopt. De schrijver vertelt jou wat er gebeurt. Jij ziet het en de schrijver wijst je op dingen die je anders misschien niet had gezien. Ik kan me niet herinneren dat ik, voor dit boek, ooit een boek gelezen heb dat in deze vorm geschreven is. Ik vond het erg leuk om een keer te lezen. Dat je weet wat er gaat gebeuren heeft alleen voor- en nadelen. Het verhaal is niet meer zo spannend maar je wordt veel persoonlijker in het verhaal betrokken en dat is weer leuk.

Aan het slot blijf je zonder vragen zitten. Het boek begon meteen al te boeien. In het begin met de Vlaamse woorden. En toen ik daar een beetje aan gewend was geraakt begonnen de gebeurtenissen ook meer te boeien. Toen leerde je Jan de Lichte kennen.

Taalgebruik

Ik vond het taalgebruik soms lastig. De Vlaamse waarde maakten de zinnen een beetje raar. En er kwamen woorden in voor die je normaal niet gebruikt, zoals: op de hoek der horlogerie, kasteelmeneerke, doch en elaas. Zelf gebruik je deze woorden nooit. Maar je raakt er best snel aan gewend.

Het taalgebruik paste goed bij de personages omdat het allemaal Vlamingen waren.

Er kwamen meer beschrijvingen in het verhaal voor dan dialogen, Dat stoorde mij helemaal niet, Ik vond het wel goed zo, het paste bij het verhaal. Zo werd het ook aan je uitgelegd door de schrijver

VERDIEPINGSOPDRACHT

Voor dat ik het boek begon te lezen, verwachtte ik dat het heel spannend zou zijn, dat er veel geroofd en geplunderd zou worden en dat er misschien wel doden zouden vallen. Deze verwachtingen zijn vooral gewekt door de titel en de achterkant van het boek.

Al deze verwachtingen zijn uitgekomen. Het boek sloot goed op mijn verwachtingen aan.

Ondanks dat al mijn verwachtingen zijn uitgekomen was het boek niet saai. Naast mijn verwachtingen waren er ook andere dingen die in het boek aan bod kwamen. De moorden en plunderingen zijn maar een deel van het verhaal. De gevangene van Jan de Lichte bijvoorbeeld was ook een heel boeiend stuk. Als ik hele andere dingen had verwacht, was ik de gebeurtenissen toch wel te weten gekomen. De schrijver verklapt veel dingen voor ze gebeurd zijn. Mijn uitgekomen verwachtingen hadden dus niet zoveel invloed op mijn oordeel.

Het boek, De bende van Jan de Lichte, bevat niet zoveel open plekken. Enkele open plekken zijn:

- Wie is de Brusselaar?
- Wie is Jan de Lichte?
- Heeft Cies Tincke Jan de Lichte verlinkt?

Al deze open plekken worden ingevuld. Je weet wie de Brusselaar is aan het einde van het verhaal, als Jan geïnterviewd wordt. Je weet wie Jan de Lichte is in het derde hoofdstuk. Daar ontmoet hij Cies Tincke, Gabriel van der Cruyssen en Simon Ysenbaert. Van tevoren heb je nog niet met hem kennis gemaakt. Vlak nadat Jan de Lichte op is gepakt en de bende weer bij elkaar komt wordt duidelijk dat niet Tincke maar een oude dronken vrouw Jan verlinkt heeft.

Er komen in het verhaal maar weinig grote spanningsbogen voor. Dat komt omdat gebeurtenissen verraden worden door de schrijver. Een spanningsboogje in het verhaal is bijvoorbeeld als de bende moet vluchten voor de Franse soldaten of als Jan de Lichte wordt bevrijd uit de toren van Aelst.

Het boek was niet zo spannend omdat de schrijver de gebeurtenissen al een beetje verraad, voor je het gelezen hebt. Een verhaal is spannend als iets onverwachts gebeurt. Maar dat was in dit boek niet het geval.

De schrijver manipuleert de lezer niet zo veel. Er wordt bijna geen informatie achtergehouden, er worden geen vooruitwijzingen ingelast, er worden geen handelingen vertraagd en er wordt ook niet overgeschakeld op een anderen verhaallijn. Het verhaal krijgt een andere wending, dat is het enige waarin de schrijver de lezer echt manipuleert. Op dat moment slaat Jan de Lichte aan het moorden en plunderen, iets wat hij voorheen niet deed.

De tekst heeft een gesloten einde, want alle open plekken zijn op het eind ingevuld. Ik vond het slot heel mooi. Je weet dan hoe het afloopt, je blijft niet met vragen zitten. Dat vind ik wel fijn.

Het boek is een fictionele tekst want de gebeurtenissen zijn niet rechtstreeks afgeleid van de werkelijkheid. Het boek bevat wel waarheidsgetrouwe elementen maar de meeste dingen zijn daar omheen verzonnen. In het boek staat de fictie centraal, niet de waarheidsgetrouwe weergave van de werkelijkheid.

Het boek is geschreven in vorm van proza. De schrijver gebruikt de volle breedte van het papier, hij schrijft de regels helemaal vol. De tekst is verdeeld in alinea's en in grotere gedeelten als hoofdstukken.

De bende van Jan de Lichte is een literair boek. Het verhaal heeft diepgang, en een apart taalgebruik. De gebeurtenissen zijn vrij origineel en de personages zijn allemaal anders en ze reageren allemaal op hun eigen manier op de gebeurtenissen. Het boek heeft zeker geen happy end, wat ook kenmerkend is voor literaire boeken.

EVALUATIE

Eindoordeel:

Ik vond "de bende van Jan de Lichte" een heel mooi boek. Het verhaal interesseerde me, ik kon niet meer ophouden met lezen. Ik ben blij dat ik dit boek als slotopdracht heb gekozen. Het was helemaal niet saai en je leefde mee met de personages. Dat vind ik wel fijn. De gebeurtenissen waren apart. Niet erg verrassend maar ze pasten goed bij het verhaal. Ik vond het taalgebruik in het begin wel raar, maar naarmate het boek vorderde was het wel leuk en grappig om te lezen. De opbouw was niet zo moeilijk, goed te volgen. Ik had van tevoren nog nooit eerder een boek gelezen met een alwetende verteller. Ik vond het best leuk dat nu eens te lezen. Het was helemaal niet storend. Ik zou anderen dit boek ook zeker aanraden.

Mijn persoonlijke reactie is na de verdiepingsopdracht niet veranderd. Ik denk dat ik de beschrijvingsopdracht wel goed gedaan heb. Misschien te uitgebreid. Ik vond het niet moeilijk om te doen. Alleen over de korte weergave van de inhoud heb ik lang na moeten denken. Ik wist niet goed hoe ik het in een lopend verhaal moest gieten, zonder dat de weergave te kort of te lang werd. Ik wil dingen vaak te uitgebreid vertellen.

Het uitvoeren van de verdiepingsopdracht ging makkelijk. De dingen die je op moest schrijven stonden vaak ook al in de persoonlijke reactie. Toen je iets moest schrijven over de spanning in het boek was dat wel verwarrend. Ik kon niet zo goed aangeven wanneer iets nou spannend was en waarom. Er waren niet zo veel spannende stukjes omdat de schrijver alles al verklapt en toch liep er door het hele boek een soort

spanning. Die spanning was er altijd een klein beetje. Heel raar.
Het lezen ging erg vlot. Het boek was zo leuk, dat ik het al snel uit had. De Vlaamse woorden die in het boek voorkomen zijn erg grappig. In het begin was dat wel raar, maar dat wende al snel.

Voor het maken van deze slotopdracht had ik voldoende kennis. Ik hoefde tijdens het maken niets op te zoeken in het informatieboek. Ik moest alleen bij de persoonlijke reactie en de korte weergave van de inhoud de punten in het informatieboek erbij houden.

Er is niets wat ik de volgende keer anders zou willen doen.

LOUIS PAUL BOON

De bende van Jan de Lichte, een bandietenroman uit de jaren 1700

Amsterdam 1993

Vijftiende druk